מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר ולתרגל מושגי יסוד בספרות: מספר, עלילה, אמצעים אמנותיים ואפיון דמות
- לזהות מאפייני סוגות שונות: סיפור עממי, משל, בלדה, סיפור קצר ושיר
- לקרוא פסוקים אמיתיים מספר שמואל ולדון בדמויות ובדילמות שלהן
- לתרגל כתיבת תשובה מנומקת לפי מחוון, תוך שימוש בציטוט קצר ומדויק מהטקסט

גרסת חנ״מ – פחות פריטים, עד 3 אפשרויות בחירה, בנק מילים, גופן מוגדל ושורות כתיבה רחבות. מומלץ להקריא את ההוראות בקול ולעבוד חלק אחר חלק, בלי הגבלת זמן.

חלק א׳ – פרק 1 • ארגז הכלים של הקורא/ת – חזרה על מושגי יסוד

- 1. ג – דרמה
- 2. ג – מספר

חלק ב׳ – פרק 1 • ארגז הכלים של הקורא/ת – מבנה העלילה

- 1. נכון – האקספוזיציה היא שלב הפתיחה שבו מכירים את הדמויות, המקום והזמן
- 2. נכון – מספר בגוף ראשון הוא דמות הנמצאת בתוך הסיפור ומספרת ממנה

חלק ג׳ – פרק 1 • ארגז הכלים של הקורא/ת – השלמה והתאמה

- 1. שיא

חלק ד׳ – פרק 1 • ארגז הכלים של הקורא/ת – זיהוי אמצעים אמנותיים

- 1. א – הלב
- 2. ב – מטאפורה

חלק ה׳ – פרק 2 • הסיפור העממי והמשל – זיהוי מאפיינים

- 1. א – היה היה פעם
- 2. ב – חזרה על אירוע או משימה שלוש פעמים
- 3. ב – בעלי חיים שהם עזרו להם קודם

חלק ו׳ – פרק 2 • הסיפור העממי והמשל – הבנה ויישום

- 1. אחים
- 2. האנשה
- 3. גלגול (מטמורפוזה)

חלק ז׳ – פרק 2 • הסיפור העממי והמשל – חשיבה ויצירה

- 1 – ב (שלוש משימות ועוזרים מהחי)
- 2 – א (נערה מנצחת בזכות חוכמתה)
- 3 – ד (מצוקה ואז גלגול וסוף טוב)
- 4 – ג (משל מספר שופטים)

חלק ח׳ – פרק 3 • הבלדה – היכרות עם הסוגה

- 1. ב – סיפור קודר שמושר, עם עלילה דרמטית וסוף טרגי
- 2. ב – קצר וחד
- 3. ג – נתן אלתרמן

חלק ט׳ – פרק 3 • הבלדה – סימון היצירות ומאפייניהן

- 1. לא נכון – לבלדות יש בדרך כלל סוף טרגי
- 2. נכון – האם שואלת את הבן שאלות והוא עונה, עד שמתגלה שהורעל
- 3. לא נכון – זו בלדה אמנותית, שחיבר שאול טשרניחובסקי

חלק י׳ – פרק 3 • הבלדה – מבנה ואמצעים

- 1 – ג (דיאלוג אם-בן שחושף הרעלה בהדרגה)
- 2 – ד (וידוי הדרגתי שחושף רצח ואשמת האם)
- 3 – ב (נאמנות למלך למרות סימן מבשר רעה, סוף טרגי בים)
- 4 – א (פזמון חוזר ונאמנות בעלי חיים לאהובה המתה)

חלק י״א – פרק 3 • הבלדה – מילוי והבנה

1. חזרה מתגברת
2. רצח (רצח אביו)

חלק י״ב – פרק 4 • הסיפור הקצר: מהעולם ומהספרות העברית – הכרת הסיפורים

1. א – פריז
2. ב – אנטון צ'כוב
3. ג – ניו יורק

חלק י״ג – פרק 4 • הסיפור הקצר: מהעולם ומהספרות העברית – התאמה והבנה

- 1 – ב (גי דה מופסאן – צרפת)
- 2 – ג (אנטון צ'כוב – רוסיה)
- 3 – א (או. הנרי – ארצות הברית)

חלק י״ד – פרק 4 • הסיפור הקצר: מהעולם ומהספרות העברית – חשיבה והשוואה

חלק ט״ו – פרק 5 • איך קוראים שיר? ושירת התחייה – מושגי יסוד

1. ב – קבוצת טורים המהווה יחידה בשיר
2. ב – הקול שמדבר בשיר, לא בהכרח המשורר
3. ב – הציפור

חלק ט״ז – פרק 5 • איך קוראים שיר? ושירת התחייה – זיהוי ביצירות

1. לא נכון – שיר לירי מבטא רגש או מחשבה של הדובר, ולא בהכרח מספר עלילה.
2. נכון – רחל פונה לאגם ומתארת אותו בתכונות אנושיות.

חלק י״ז – פרק 5 • איך קוראים שיר? ושירת התחייה – התאמה ויישום

- 1 – ב (שיר קלאסי של ביאליק, פנייה לציפור)
- 2 – ד (רחל, עולם קטן כעולם נמלה)
- 3 – א (רחל, שיר נוף עם האנשה)
- 4 – ג (ביאליק, פנייה לדמות נשית וכמיהה)

חלק י״ח – פרק 5 • איך קוראים שיר? ושירת התחייה – יישום והבנה

1. רק על עצמי לספר ידעתי
2. שורה חוצה

חלק י״ט – פרק 6 • תנ״ך: שמואל – מנהיגים ומלכים – הכרת הסיפור

- 1. ב – חנה
- 2. ג – שלוש פעמים
- 3. ג – דוד

כרטיס יציאה – מה לחפש

- התשובה מכילה ציטוט קצר (עד כמה מילים) ושם מדויק של האמצעי האמנותי, עם הסבר תרומה לקורא
- התשובה מתבססת על פסוק או אירוע ממשי מהפרקים שנלמדו ולא על ניחוש כללי
- התשובה מזהה לפחות הבדל אחד מובהק: סיפור עממי בפרוזה מול בלדה בשיר עם חזרה ופזמון

טיפים להפעלה:

- אפשר לחלק את החוברת לשלושה-ארבעה מפגשים: פרקים 1-3 ספרות קלאסית, פרק 4 סיפור קצר, פרקים 5-6 שירה ותנ״ך
- לתלמידים מתקשים אפשר לצמצם את מספר הדוגמאות בכל פרק ולהתמקד בדמות או בשיר אחד בלבד
- כדאי לפתוח כל פרק בקריאה קולית קצרה של קטע מהיצירה לפני מילוי התרגילים
- לתלמידים מתקדמים אפשר להוסיף משימת כתיבה חופשית: כתיבת בית בסגנון בלדה או פסקת ניתוח על דמות מהתנ״ך

חוברת תרגול – ספרות ותנ״ך: מסע בין סיפורים ופסוקים

ספרות ותנ״ך: מסע בין סיפורים ופסוקים

חט״ב · חנ״מ

תוכן החוברת

1. פרק 1 – ארגז הכלים של הקורא/ת
2. פרק 2 – הסיפור העממי והמשל
3. פרק 3 – הבלדה
4. פרק 4 – הסיפור הקצר: מהעולם ומהספרות העברית
5. פרק 5 – איך קוראים שיר? ושירת התחייה
6. פרק 6 – תנ״ך: שמואל – מנהיגים ומלכים

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – ספרות ותנ"ך: מסע בין סיפורים ופסוקים

חוברת התלמיד/ה חנ"מ

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת שישה פרקים שהולכים יחד מהכלים הבסיסיים של קריאת ספרות ועד לסיפורי המקרא. עברו על כל פרק לפי הסדר, ענו בעיפרון ובדקו את עצמכם בעזרת שאלות הסיכום בסוף כל פרק.

בנק מילים:

רק על עצמי לספר ידעתי | חזרה מתגברת | שיא | גלגול (מטמורפוזה) | שורה חוצה | רצח (רצח אביו) | האנשה | אחים

1 חלק א' – פרק 1 • ארגז הכלים של הקורא/ת – חזרה על מושגי יסוד

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזו סוגה נכתבת כדי שיציגו אותה על במה?

(א) סיפורת (ב) שירה (ג) דרמה

2. מה אין בדרמה, בניגוד לסיפור?

(א) דמויות (ב) דיאלוג (ג) מספר

2 חלק ב' – פרק 1 • ארגז הכלים של הקורא/ת – מבנה העלילה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	באקספוזיציה מכירים את הדמויות, המקום והזמן	☐	☐
2	מספר בגוף ראשון הוא דמות בתוך העלילה שמספרת 'אני'	☐	☐

3 חלק ג' – פרק 1 • ארגז הכלים של הקורא/ת – השלמה והתאמה

השלימו את המילה החסרה.

1. בשלב ה _____ מגיעה העלילה לנקודת המתח הגבוהה ביותר

4 חלק ד' – פרק 1 • ארגז הכלים של הקורא/ת – זיהוי אמצעים אמנותיים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. "הלב שלו דפק כמו תוף" – מהו המדומה?

א) הלב ב) כמו ג) תוף

2. "הכיתה הייתה ים סוער" – איזה אמצעי אמנותי?

א) דימוי ב) מטאפורה ג) האנשה

5 חלק ה' – פרק 2 • הסיפור העממי והמשל – זיהוי מאפיינים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזה משפט פותח בדרך כלל סיפור עממי?

א) היה היה פעם ב) בוקר אחד קר ג) לפני שנה בדיוק

2. מהו 'שילוש' בסיפור עממי?

א) שלוש דמויות ראשיות בלבד ב) חזרה על אירוע או משימה שלוש פעמים

ג) שלושה מקומות שונים בעלילה

3. מי עוזר לאחים במעשייה 'מלכת הדבורים' להצליח במשימות?

א) מלך זר ב) בעלי חיים שהם עזרו להם קודם ג) קוסם זקן

6 חלק ו' – פרק 2 • הסיפור העממי והמשל – הבנה ויישום

השלימו את המילה החסרה.

1. במעשייה 'מלכת הדבורים' יוצאים למסע שלושה _____

2. כשבעלי חיים מדברים ומתנהגים כמו בני אדם, זהו אמצעי שנקרא _____

3. ב'ארנב הים' מתרחש בסוף שינוי פלאי בגוף הגיבור, הנקרא _____

7 חלק ז׳ – פרק 2 • הסיפור העממי והמשל – חשיבה ויצירה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מלכת הדבורים	___	**א.** נערה מנצחת בזכות חוכמתה
2. העלמה החכמה והמלך	___	**ב.** שלוש משימות ועוזרים מהחי
3. ארנב הים	___	**ג.** משל מספר שופטים
4. משל יותם	___	**ד.** מצוקה ואז גלגול וסוף טוב

8 חלק ח׳ – פרק 3 • הבלדה – היכרות עם הסוגה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהי בלדה?

(א) שיר שמח ללא עלילה (ב) סיפור קודר שמושר, עם עלילה דרמטית וסוף טרגי

(ג) משל עם מוסר השכל

2. איך בדרך כלל נראה הדיאלוג בבלדה?

(א) ארוך ומפורט (ב) קצר וחד (ג) בלי מילים כלל

3. מי תרגם לעברית את הבלדות העממיות ׳לורד רנדל׳, ׳אדוארד אדוארד׳ ו׳שלושה בני עורב׳?

(א) ח״נ ביאליק (ב) רחל (ג) נתן אלתרמן

9 חלק ט׳ – פרק 3 • הבלדה – סימון היצירות ומאפייניהן

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	לבלדות יש בדרך כלל סוף שמח ומרגיע	☐	☐
2	ב׳לורד רנדל׳ מתקיים דיאלוג בין אם לבנה	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
3	׳בת הרב ואמה׳ מאת טשרניחובסקי היא בלדה עממית ולא ידוע מי כתב אותה	☐	☐

10 חלק י׳ – פרק 3 • הבלדה – מבנה ואמצעים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. לורד רנדל	___	**א.** פזמון חוזר ונאמנות בעלי חיים לאהובה המתה
2. אדוארד אדוארד	___	**ב.** נאמנות למלך למרות סימן מבשר רעה, סוף טרגי בים
3. סר פטריק ספנס	___	**ג.** דיאלוג אם-בן שחושף הרעלה בהדרגה
4. שלושה בני עורב	___	**ד.** וידוי הדרגתי שחושף רצח ואשמת האם

11 חלק י״א – פרק 3 • הבלדה – מילוי והבנה

השלימו את המילה החסרה.

1. טכניקה שבה משפטים חוזרים שוב ושוב עם שינוי קטן בכל פעם נקראת _____

2. ב׳אדוארד אדוארד׳ מתגלה בהדרגה שהגיבור ביצע _____

12 חלק י״ב – פרק 4 • הסיפור הקצר: מהעולם ומהספרות העברית – הכרת הסיפורים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. באיזו עיר מתרחש הסיפור 'המחרוזת'?

(א) פריז (ב) לונדון (ג) מוסקבה

2. מי כתב את הסיפור 'יגון'?

א) גי דה מופסאן ב) אנטון צ'כוב ג) או. הנרי

3. הסיפור 'מקץ עשרים שנה' מתרחש ב...

א) פריז ב) לונדון ג) ניו יורק

13 חלק י"ג – פרק 4 • הסיפור הקצר: מהעולם ומהספרות העברית – התאמה והבנה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. המחרוזת	___	**א.** או. הנרי – ארצות הברית
2. יגון	___	**ב.** גי דה מופסאן – צרפת
3. מקץ עשרים שנה	___	**ג.** אנטון צ'כוב – רוסיה

14 חלק י"ד – פרק 4 • הסיפור הקצר: מהעולם ומהספרות העברית – חשיבה והשוואה

ענו בקצרה.

15 חלק ט"ו – פרק 5 • איך קוראים שיר? ושירת התחייה – מושגי יסוד

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהו "בית" בשיר?

א) מילה בודדת ב) קבוצת טורים המהווה יחידה בשיר ג) סוג של חריזה

2. מיהו "הדובר" בשיר?

א) המשורר עצמו תמיד ב) הקול שמדבר בשיר, לא בהכרח המשורר

ג) הקורא את השיר

3. מי הנמענת בשיר "אל הציפור" של ביאליק?

א) אישה אהובה ב) הציפור ג) אמא

16 חלק ט״ז – פרק 5 • איך קוראים שיר? ושירת התחייה – זיהוי ביצירות

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בשיר לירי יש בדרך כלל עלילה מפותחת עם התחלה, אמצע וסוף, כמו בסיפור.	☐	☐
2	בשיר "כנרת" של רחל יש האנשה – פנייה אל הכנרת כאילו היא אדם.	☐	☐

17 חלק י״ז – פרק 5 • איך קוראים שיר? ושירת התחייה – התאמה ויישום

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. אל הציפור	___	**א.** רחל, שיר נוף עם האנשה
2. רק על עצמי לספר ידעתי	___	**ב.** שיר קלאסי של ביאליק, פנייה לציפור
3. כנרת	___	**ג.** ביאליק, פנייה לדמות נשית וכמיהה
4. הכניסיני תחת כנפך	___	**ד.** רחל, עולם קטן כעולם נמלה

18 חלק י״ח – פרק 5 • איך קוראים שיר? ושירת התחייה – יישום והבנה

השלימו את המילה החסרה.

1. בשיר _____ רחל חוזרת על אותן מילות פתיחה כדי להדגיש את הרעיון (אנאפורה)

2. כאשר שורה בשיר ממשיכה את המשפט לשורה הבאה בלי הפסקה, קוראים לכך

_____

19 חלק י״ט – פרק 6 • תנ״ך: שמואל – מנהיגים ומלכים – הכרת הסיפור

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מי התפללה בלי להוציא קול ונדרה נדר לילד שייוולד לה?

(א) מרים (ב) חנה (ג) אביגיל

2. כמה פעמים הומלך שאול למלך, לפי הפרקים שלמדנו?

(א) פעם אחת (ב) פעמיים (ג) שלוש פעמים

3. מי ניצח את גוליית בעמק האלה?

(א) שאול (ב) יהונתן (ג) דוד

כרטיס יציאה

תן/י דוגמה משיר או מסיפור מהחוברת לדימוי או למטאפורה, והסבר/י מה הוא תורם

_____

_____

בחר/י אחת מהדמויות שלמדנו עליהן בתנ״ך (שאול, דוד או חנה) וכתוב/כתבי שתי תכונות שלה עם הוכחה מהפסוקים

_____

_____

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀